

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

SB.7.3.1 — OSMANLI DEVLETİNİN CİHAN DEVLETİ HÂLINE GELMESİNİ SAĞLAYAN POLİTİKALAR

Ünite 3: Tarihte Türkler · Konu Özeti · Sosyal Bilgiler Dünyası

Kazanım: Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyüyerek cihan devleti hâline gelmesini sağlayan politikaları analiz eder. Bu özet; cihan devleti anlayışını, merkezî otorite, fetih, iskân ve istimalet politikalarını, İstanbul'un Fethi'ni, Mısır Seferi'ni ve Preveze Deniz Zaferi'ni kapsar.

ÖNEMLİ KAVRAMLAR

Cihan devleti · Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi · Merkezî otorite · Fetih politikası · Gaza ve cihat · Ahiler · İskân politikası · Konargöçer · İstimalet politikası · Gayrimüslim · Derviş ve abdallar · Kaptanıderya · Halifelik · Kutsal emanetler · Tarih bilinci · Millî kimlik

1 MALAZGİRT'TEN OSMANLI BEYLİĞİ'NE

26 Ağustos 1071 tarihinde kazanılan **Malazgirt Savaşı**, Anadolu'nun siyasi yapısını tamamen değiştirmiştir. Savaşın sonra Anadolu'da birçok **Türk beyliği** kurulmuş; bu beylikler Anadolu'nun **Türkleşmesi ve İslamlaşması** sürecine katkıda bulunmuştur.

XIII. yüzyıl sonlarında **Türkiye Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla** Anadolu'nun farklı bölgelerinde birçok Türk beyliği kurulmuştur. Bir beyliğin **kurulduğu yer**, o beyliğin gelişmesini ve güçlenmesini doğrudan etkileyen önemli unsurlardan biridir. Bu beylikler bulundukları yerin coğrafi özelliklerine ve siyasi yapısına göre çeşitli imkân ve zorluklarla karşılaşmıştır.

Osman Bey Dönemi'nde Osmanlı Beyliği, Anadolu'nun kuzeybatısında **Söğüt ve çevresinde** kurulmuştur. Beylik, **Doğu Roma İmparatorluğu sınırındaki** fetihlerle büyümeye başlamış, çevredeki bazı kaleler ve yerleşim yerleri Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin **temelleri atılmıştır**.

MALAZGİRT'İN ANLAMI: Malazgirt Zaferi yalnızca bir askerî başarı değil, aynı zamanda **MİLLETİN ANADOLU'DAKİ VARLIĞINI TESCİLLEYEN TARİHİ BİR DÖNÜM NOKTASIDIR**. Sultan Alparslan bu yola "**YA ZAFER KAZANIRIM YA ŞEHİT OLURUM**." diyerek çıkmıştır.

2 CİHAN DEVLETİ ANLAYIŞI

Cihan devleti; dünya çapında büyük bir güce ve etkiye sahip olan devlet demektir. Cihan devleti anlayışı, tarih boyunca Türk devletlerinin ulaşmak istediği önemli bir hedef olmuştur.

DÖNEM	CİHAN HÂKİMİYETİ ANLAYIŞI
İslamiyet'ten önce	Türk devletleri dünyada adalet ve düzeni sağlamayı amaçlamıştır. Bu anlayışa Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi denir.
İslamiyet'in kabulünden sonra	Bu amaca İslam dinini yayma düşüncesi de eklenmiştir.

SONUÇ: Osmanlı Devleti de kendinden önceki Türk devletlerinin bu anlayışını **DEVAM ETTİRMİŞ** ve cihan hâkimiyetini gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.

3 OSMANLI'NIN BÜYÜMESİ: ÜÇ ÖNEMLİ DÖNEM

Osmanlı Beyliği, kurulduğu dönemde **küçük bir beylik** olmasına rağmen kısa sürede büyüyerek geniş topraklara hâkim olmuştur. Farklı dönemlerde gerçekleştirilen **fetihler**, izlenen **politikalar** ve **coğrafi konumun** sağladığı avantajlar bu büyümede etkili olmuştur.

DÖNEM	OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU
Osman Bey Dönemi	Beylik, Anadolu'nun kuzeybatısında Söğüt ve çevresinde kuruldu. Doğu Roma sınırındaki fetihlerle büyümeye başladı; devletin temelleri atıldı.
Fatih Sultan Mehmed Dönemi	1453 yılında İstanbul'un fethiyle Osmanlı Devleti siyasi, askerî ve ekonomik açıdan güç kazandı. Balkanlar ve Anadolu'daki fetihlerle topraklar genişledi.
Kanuni Sultan Süleyman Dönemi	Topraklar önemli ölçüde genişledi; Avrupa, Asya ve Afrika'da geniş bir coğrafyaya hâkim olundu. Denizlerde ve ticaret yollarında da etkili olundu.

KAYNAK A · HALİL İNALCIK: "...14. yüzyıl başında kuruluşu sırasında Osmanlı Devleti, İslam dünyasının sınırlarında kendini **GAZÂ**ya adanmış küçük bir beylikti. Bu küçük sınır devleti Anadolu ve Balkanlar'daki eski Doğu Roma topraklarını adım adım alıyordu. **1517'DE** Arap ülkelerinin fetihleriyle de İslam dünyasının en güçlü devleti oldu. ...Sürekli askerî başarılar, Osmanlı İmparatorluğu'na **I. SÜLEYMAN'IN SALTANATI SIRASINDA (1520-1566) BİR DÜNYA GÜCÜ KONUMU** vermişti..."

4 MERKEZİ OTORİTE POLİTİKASI

Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyüüp güçlü bir cihan devleti hâline gelmesinde **merkezî otoritenin** sağlam tutulması oldukça önemliydi. Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti bu düzeni sağlamak için **etkili bir yönetim sistemi** kurmuştu.

Devletin başında bulunan **hükümdar**, ülke yönetiminde önemli bir yetkiye sahipti. Hükümdara yardımcı olan **devlet görevlileri ve kurumlar**, alınan kararların uygulanmasını sağlayarak ülkenin farklı bölgelerinde düzenin korunmasına katkıda bulunurdu. Bu sayede devlet işleri doğru ve düzenli bir şekilde yürütülürdü.

KAZANIM: Güçlü merkezî otorite sayesinde Osmanlı Devleti **KISA SÜREDE BÜYÜMÜŞ** ve **UZUN YILLAR BOYUNCA AYAKTA KALMAYI** başarmıştır.

5 FETİH POLİTİKASI

Osmanlı Devleti'nin büyük bir cihan devleti olmasında **gaza ve cihat anlayışı** önemli rol oynamıştır. **Planlı ve düzenli** yürütülen fetihler zamanla **devlet politikası** hâline gelmiştir.

Coğrafi konumunun sağladığı avantajları kullanan Osmanlı Devleti, **batı yönünde ilerleme** politikası izlemiştir; **zayıflayan Doğu Roma** ve Balkanlar olarak bilinen Avrupa kıtasının güneydoğusu üzerine fetihlerini yoğunlaştırmıştır.

TÜRKMENLERİN DESTEĞİ

Osmanlı Devleti'nin etrafında toplanan Türkmenler, devletin **askerî gücünü artırmıştır**.

Örnek: Fetihlere katılan konargöçer topluluklar.

AHİLERİN DESTEĞİ

Esnaf teşkilatı olan Ahiler, fethedilen yerlerde **düzenin sağlanmasına** katkıda bulunmuştur.

Örnek: Yeni fethedilen şehirlerde ticaret ve zanaat düzeni.

- Toprak güvenliği sağlandı.
- Ticaret yollarından **ekonomik kazanç** elde edildi.
- Önemli **ticaret yolları** kontrol altına alındı.
- Askerî güç ve devlet otoritesi arttı.

6 İSKÂN POLİTİKASI

Osmanlı Devleti fetihlerle topraklarını genişletmiş, Anadolu ve Balkanlarda birçok bölgeyi hâkimiyeti altına almıştır. Ancak yapılan bu fetihlerle **yetinilmemiş**, fethedilen yerlerde **kalıcı düzen kurulmasına** önem verilmiştir. İşte fethedilen yerlerde kalıcı hâkimiyet kurmak ve düzeni sağlamak amacıyla uygulanan bu politikaya **iskân politikası** denir.

Ağırlıklı olarak **Anadolu'dan getirilen Türk-Müslüman topluluklar**, iskân politikası ile yeni fethedilen topraklara yerleştirilerek bölgenin **Türkleşmesine ve İslamlaşmasına** katkı sağlamıştır.

- Fethedilen bölgelerde **kalıcı hâkimiyet** sağlamak
- **Konargöçer** toplulukları **yerleşik hayata** geçirmek
- Fethedilen yerlerin **Türkleşmesini ve İslamlaşmasını** sağlamak
- Fethedilen bölgelerin **güvenliğini** sağlamak
- **Üretimi artırmak** ve ekonomiyi canlandırmak

İMAR FAALİYETLERİ: İskân edilen yeni yerleşim alanlarında **CAMİ, KÖPRÜ, MEDRESE, HAN VE YOLLAR** inşa edilerek hem halkın yaşamı kolaylaştırılmış hem de **OSMANLI HÂKİMİYETİ PEKİŞTİRİLMİŞTİR**.

KAYNAK B · ŞENTÜRK: "...Kuruluş devrinden itibaren fethedilen yerlerde uygulanan iskân siyasetinin meydana getirmiş olduğu yoğun nüfus hareketleri **BİRÇOK YENİ KASABA VE ŞEHRİN DOĞMASI** ile sonuçlanmıştır. Bunların zamanla hem çok iyi ve gelişen şehirler hâlini alması hem de **İSLAMİYETİN VE İSLAMİ TÜRK KÜLTÜRÜNÜN YAYILMASINI** sağlayan birer yerleşim birimi olmaları bu yerlerin **İYİ BİR ARAŞTIRMA NETİCESİNDE SEÇİLDİKLERİNİ** ortaya koymaktadır..."

7

İSTİMALET POLİTİKASI

Osmanlı Devleti Rumeli ve Balkanlara geçmeden önce de bu bölgelerde **farklı din ve milletlere mensup topluluklar** bir arada yaşamaktaydı. Halkın çoğunluğu Hristiyan olmakla birlikte **mezhepsel farklılıklar** nedeniyle zaman zaman ciddi çatışmalar yaşanıyordu. **Güçlü bir merkezî otoritenin bulunmaması**, halkın yerel yöneticilerin baskısı altında zor şartlarda yaşamasına neden oluyordu. Balkanlardaki bu **siyasi ve sosyal istikrarsızlık**, Osmanlı Devleti'nin bölgede hızla ilerlemesini ve kalıcı bir düzen kurmasını kolaylaştırıyordu.

Rumeli ve Balkanlarda fetihlerini yoğunlaştıran Osmanlı Devleti, iskân politikasının yanı sıra halkla **barış ve düzeni sağlamayı** amaçlayan **istimalet politikasını** uygulamıştır. Bu politika özellikle **gayrimüslim halka karşı ılımlı davranmayı**, onların haklarına saygı göstermeyi ve onları korumayı esas almıştır. İstimalet, **fetih öncesinde** halkı yeni yönetime alıştırmak, **fetih sonrasında** ise adaletli ve anlayışlı bir yönetim sergilemek şeklinde uygulanmıştır.

- Fethedilen bölgelerde halka **adil ve anlayışlı** davranarak huzur ve düzeni sağlamak
- Halkın **can, mal ve inanç güvenliğini** korumak, farklı din ve kültürlere saygı göstermek
- Fethedilen topraklarda **imar çalışmaları** yapmak, halkın huzur ve refahını korumak
- Yerel halkın **gönlünü kazanarak** devlete olan bağlılıklarını güçlendirmek

DERVİŞ VE ABDALLARIN ROLÜ: İstimalet politikasının uygulanmasında **DERVİŞ VE ABDALLAR** önemli bir rol üstlenmiştir. Fethedilen bölgelerde yaşayan gayrimüslim halkın **GÜVENİNİ KAZANARAK** Osmanlı yönetiminin benimsenmesine katkı sağlamışlar; bölge halkına **TÜRK KÜLTÜRÜNÜ VE İSLAMİYET'İ** tanıtmışlardır.

İSKÂN POLİTİKASI	İSTİMALET POLİTİKASI
Fethedilen yere nüfus yerleştirme	Fethedilen yerdeki halkın gönlünü kazanma
Anadolu'dan Türk-Müslüman topluluklar getirilir.	Gayrimüslim halka ılımlı ve adil davranılır.
Bölge Türkleşir ve İslamlaşır.	Halkın can, mal ve inanç güvenliği korunur.
Konargöçerler yerleşik hayata geçer.	Halkın devlete bağlılığı güçlenir.

KAYNAK C · ORHAN GAZİ İLE SAROZ'UN KONUŞMASI

Orhan Gazi, Bursa'nın fethedilmesinden sonra Hisar'ın tesliminde yardımcı olan ve aynı zamanda tekfurun veziri olan Saroz'a "...bu Hisar'ı verdiniz. Neden verdiniz?" diye sorar. Saroz şu cevabı verir:

"Bizim devletimiz döndü. **Ağır vergiler ve adaletsizlik** altında ezilir olduk. Bunu iyice bildik."

"Sizin devletiniz günden güne büyüdü. ...Devletiniz köylerimizi zaptetti. Size itaat eder oldular. ...Biz de bildik ki **onlar rahat oldular**. ...Biz de o rahatlığa heves ettik."

Çıkarım: Osmanlı yönetimi **adaletli ve halkın yükünü hafifleten** bir anlayışa sahipti. Bu anlayış, fethedilen bölgelerde halkın devlete gönüllü olarak bağlanmasını sağlamıştır.

8 FATİH SULTAN MEHMED VE FETHİN NEDENLERİ

II. Murad'ın vefatından sonra oğlu **II. Mehmed, 1451** yılında Osmanlı Devleti tahtına çıktı. Onun padişahlığı döneminde Osmanlı Devleti **cihan devleti olma yolunda** önemli adımlar attı. Bu adımların en önemlisi **İstanbul'un fethi** oldu. II. Murad Dönemi'nde böyle büyük bir fetih için **mali ve siyasi ortam hazırlanmıştı**. Bu nedenle II. Mehmed tahta çıktıktan sonra **jeopolitik açıdan** çok önemli gördüğü İstanbul'un fethinin hazırlıklarına başladı.

- Öğrenmeye meraklıydı; padişah olduktan sonra da **araştırmalarına devam etti**.
- **Arapça, Farsça, Yunanca, İtalyanca** gibi dilleri öğrenerek farklı kültürleri tanımaya çalıştı.
- İstanbul'u bir **bilim ve kültür merkezi** hâline getirmek istedi; bu amaçla **Sahn-ı Seman Medreseleri** kuruldu.
- Sarayında **bilim insanlarını** ağırlayarak bilimsel çalışmaları destekledi.
- Sanata ilgi duydu ve "**Avnî**" mahlasıyla şiirler yazdı.

SAHN-I SEMAN MEDRESELERİ: SEKİZ MEDRESEEDEN oluşan bu yapı, Osmanlıda **YÜKSEKÖĞRETİM DÜZEYİNDE** önemli bir eğitim kurumu olmuştur.

II. Mehmed'in **İstanbul'un fethini gerekli görmesinin** başlıca nedenleri şunlardır:

NO	NEDEN	TÜRÜ
1	İstanbul, Anadolu ile Balkanlar arasındaki Osmanlı toprak bütünlüğünün sağlanmasına ve bölge hâkimiyetinin kurulmasına engel oluşturuyordu.	Siyasi
2	İpek Yolu gibi önemli ticaret yolları üzerinde bulunan İstanbul, ekonomik açıdan büyük önem taşıyordu.	Ekonomik
3	Doğu Roma'nın Avrupa devletleriyle iş birliği yapması Osmanlı için sürekli bir tehdit oluşturuyordu.	Siyasi
4	Doğu Roma, Anadolu'daki Türk beyliklerini Osmanlıya karşı kışkırtıyordu.	Siyasi
5	Hz. Muhammed'in (sav) İstanbul'un fethedileceğini müjdeleyen hadisi , fetih için güçlü bir dinî dayanak oluşturuyordu.	Dinî

HADİS-İ ŞERİF: "İSTANBUL MUTLAKA FETHEDİLECEKTİR. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, o ordu ne güzel ordudur."

FETİH İÇİN YAPILAN HAZIRLIKLAR

İstanbul'un fethi için **her iki taraf da** uzun hazırlıklar yaptı. Osmanlı Devleti'nin hazırlıkları büyük ölçüde **saldırıya**, Doğu Roma'nın hazırlıkları ise **savunmaya** yönelikti.

OSMANLI DEVLETİ'NİN HAZIRLIKLARI

- Doğu Roma'ya **denizden yardım gelmesini engellemek** için, daha önce Yıldırım Bayezid tarafından yaptırılan **Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı** yaptırıldı.
- İstanbul kuşatması öncesinde **diplomatik antlaşmalarla sınır güvenliği** sağlandı; mühimmat ve erzak hazırlandı, kara ve denizden **eş zamanlı saldırı** planlandı.
- II. Mehmed **düzenli ve disiplinli bir kara ordusu** kurdu.
- Macar ustabaşı **Urban'a "şahi"** adı verilen büyük toplar döktürüldü ve çok sayıda **gemi** inşa edildi.
- Kara savaşlarında kullanılmak üzere **mancınık, kuşatma kuleleri ve lağımçı birlikler** hazırlandı.

DOĞU ROMA'NIN HAZIRLIKLARI

- İstanbul'u çevreleyen **üç katmanlı surlar** onarıldı; kale kapıları ve kuleler güçlendirildi, hendekler temizlendi.
- Avrupa'dan askerî yardım istenmesine rağmen şehre **az sayıda Haçlı askeri** geldi; **8-9 bin kişilik** bir kuvvet oluşturuldu, yiyecek ve mühimmat stoklandı.
- Denizden gelebilecek saldırılara karşı su üzerinde yanabilen güçlü bir madde olan **grejuva (Rum ateşi)** stoklandı.
- Osmanlı donanmasının **Haliç'e girmesini önlemek** için Haliç girişine büyük bir **demir zincir** çekildi.

İSTANBUL'UN KUŞATILMASI VE FETHİ (1453)

Osmanlı ordusu II. Mehmed önderliğinde **6 Nisan 1453'te** harekete geçti ve Haliç'ten Marmara'ya kadar uzanan surların önünde mevzilendi. II. Mehmed, Doğu Roma İmparatoru **Konstantin'den** şehrin teslim edilmesini istedi; ancak Konstantin İstanbul'u teslim etmeye niyetli değildi. Şehir teslim edilmeyince Osmanlı ordusu surları **top ateşiyle** dövmeye başladı. II. Mehmed savaş kuleleri ile taarruzu destekledi, fakat ilk saldırılardan istenilen sonuç alınamadı.

Osmanlı donanması **9 Nisan'da** Haliç'e gerilen zinciri aşmaya çalıştı ancak bu girişim başarısız oldu. Hem karada hem de denizde yaşanan bu zorluklar ordunun **moralini olumsuz etkiledi**. Bu kritik süreçte II. Mehmed'in hocası **Akşemsettin**, verdiği manevi destekle hem padişahın hem de ordunun **fetih azmini güçlendirdi**.

Bu doğrultuda II. Mehmed, donanmanın bir kısmının **Galata surları önünden kızaklarla kaydırılarak Haliç'e indirilmesini** emretti. Askerler büyük bir inançla **gece boyunca gemileri karadan yürüterek** Haliç'e indirmeyi başardı. Haliç'teki Osmanlı üstünlüğü ve şehre yardım ulaşmaması Doğu Roma savunmasını zor durumda bıraktı.

TARİH	OLAY
6 Nisan 1453	Osmanlı ordusu harekete geçti, surların önünde mevzilendi. Teslim çağrısı reddedilince surlar top ateşine tutuldu.
9 Nisan	Donanma Haliç'teki zinciri aşmaya çalıştı, girişim başarısız oldu.
Bir gece boyunca	Gemiler karadan yürütülerek Haliç'e indirildi; Haliç'te üstünlük sağlandı.
29 Mayıs 1453	İkinci teslim çağrısı da reddedilince son büyük hücum başlatıldı ve şehir fethedildi.
53 gün	Kuşatmanın toplam süresi. Fetihten sonra II. Mehmed vezirleri ve komutanlarıyla İstanbul'a girdi.

KAYNAK Ç · FATİH SULTAN MEHMED'İN İSTANBUL'A GİRİŞİ

Fatih, vezir, ulema ve ileri gelen devlet adamlarıyla birlikte muhteşem bir alayla şehre girdi. Ayasofya'ya gelince atından indi, **şükür secdesine** kapandı. İçeride toplanan patrik, papazlar ve halk korkuyla ağlaşıyordu. Sultan Mehmed onlara elleriyle susmalarını işaret ettikten sonra patriğe şöyle seslendi:

"Ayağa kalk. Ben Sultan Mehmed, sana ve arkadaşlarına ve bütün halka söylüyorum ki bu günden itibaren artık ne hayatınız ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkmayınız."

Ardından ordusunun kumandanlarına dönerek askerin halka hiçbir fenalık yapmamasını emretmelerini, bu emre uymayanın ölümle cezalandırılacağını bildirdi.

Neden önemli? Bu davranış, Osmanlı Devleti'nin fethettiği yerlerde uyguladığı **istimalet politikasının** en açık kanıtlarından biridir.

İSTANBUL'UN FETHİ'NİN SONUÇLARI

TÜRK TARİHİ AÇISINDAN	DÜNYA TARİHİ AÇISINDAN
II. Mehmed “ Fatih ” unvanını almıştır.	Yaklaşık 1000 yıl süren Doğu Roma yıkılmıştır.
İstanbul'un alınması ve başkent yapılması , Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olmasında önemli bir adım olmuştur.	Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki saygınlığı artmıştır.
Osmanlı toprakları birleşmiş ve toprakların güvenliği sağlanmıştır.	Avrupa devletleri yeni ticaret yolları aramaya başlamıştır.
Balkanlardaki fetihler güvenle devam etmiştir.	Büyük toprakların surları yıkabilmesi Avrupa'daki feodal sistemi zayıflatmıştır.
İpek Yolu Osmanlı Devleti'nin kontrolüne geçmiştir.	İstanbul'u terk eden bilim insanları İtalya'da Rönesans'ın başlamasında etkili olmuştur.

KISACA: İstanbul'un Fethi hem **BİR ÇAĞIN KAPANIP YENİSİNİN AÇILMASINA** yol açacak kadar büyük sonuçlar doğurmuş hem de Osmanlı Devleti'ni **CİHAN DEVLETİ OLMA YOLUNDA** çok ileri bir noktaya taşımıştır.

12

YAVUZ SULTAN SELİM VE MİSİR SEFERİ (1516-1517)

II. Bayezid'den sonra **1512** yılında Osmanlı tahtına çıkan **Yavuz Sultan Selim**, ilk olarak devlet için büyük bir tehdit oluşturan **Safevi Devleti** üzerine sefere çıktı. **1514** yılında yapılan **Çaldıran Savaşı'nı** kazanarak devletin **doğu sınırlarını** güçlendirdi. Doğudaki bu başarının ardından **güney sınırlarını** da güvenli hâle getirmek için **Memlük Devleti** ile mücadeleye başladı.

Memlükler; **Mısır, Suriye, Hicaz** gibi önemli bölgeleri yönetiyordu. Kahire'de bulunan **Abbasi halifesi** Memlüklerin himayesi altındaydı. Ayrıca **Mekke ve Medine** gibi kutsal şehirler de Memlüklerin kontrolündeydi. Hindistan'dan Akdeniz'e uzanan **Baharat Yolu** üzerindeki ticareti büyük ölçüde kontrol ediyor ve buradan önemli gelir elde ediyorlardı. Memlüklerin sahip olduğu **dinî, siyasi ve ekonomik güç**, Osmanlı Devleti ile çıkarlarının çatışmasına neden oluyordu.

YIL	OLAY
1512	Yavuz Sultan Selim tahta çıktı.
1514	Çaldıran Savaşı kazanıldı, doğu sınırları güçlendirildi.
1515	Turnadağ Savaşı ile Dulkadiroğulları Beyliği'ne son verildi. Bu beylik, Osmanlı Devleti'ne katılan son Anadolu beyliği oldu.
1516	Mercidabık Savaşı'nı Osmanlı ordusu kazandı.
1517	Ordu zorlu şartlarda Sina Çölü'nü geçerek Ridaniye'ye ulaştı; Ridaniye Savaşı kazanıldı. Yavuz Sultan Selim Kahire'ye girerek Memlük Devleti'ne son verdi ve Mısır'ı Osmanlı topraklarına kattı.

SİYASİ SONUÇLAR

- Memlüklerle ait **Suriye, Filistin, Mısır, Sina ve Arap Yarımadası** Osmanlı topraklarına katıldı; güney sınırları güvence altına alındı.
- **Doğu Akdeniz'de** Osmanlı hâkimiyeti güçlendi.
- Yavuz Sultan Selim'den sonra Osmanlı padişahları **halife unvanını** taşımaya başladı; Osmanlı'nın İslam dünyasındaki etkisi arttı.

DİNÎ VE EKONOMİK SONUÇLAR

- **Mekke ve Medine** Osmanlı topraklarına katıldı, İslam dünyasındaki saygınlık arttı.
- **Kutsal emanetler** (Hırka-i Saadet, Sakal-ı Şerif vb.) İstanbul'a getirilerek **Topkapı Sarayı'nda** koruma altına alındı.
- **Baharat Yolu** Osmanlı Devleti'nin denetimine geçti; Doğu-Batı ticaretinde Osmanlı'nın etkisi arttı.
- Mısır'dan alınan **vergiler** ve verimli tarım alanları Osmanlı ekonomisini güçlendirdi.

KAYNAK Ç · ÂLİME SAYGI: Kahire-Şam yürüyüşü sırasında Anadolu kazaskeri **KEMAL PAŞAZÂDE'NİN** atı çamura sürçmüş, sıçrayan çamurlar padişahın kaftanına kadar yükselmiştir. Yavuz Sultan Selim şöyle demiştir: **"BİR ÂLİM ATININ AYAĞINDAN SIÇRAYAN ÇAMUR BANA ŞEREF VERİR.** Öldüğüm zaman bu çamurlu kaftanı sandukamın üzerine koysunlar!" Vasiyeti yerine getirilmiştir. Bu olay, Yavuz'un **İLME VE ÂLİMLERE VERDİĞİ DEĞERİ** gösterir.

13

KANUNİ DÖNEMİ VE PREVEZE DENİZ ZAFERİ (1538)

1520 yılında Yavuz Sultan Selim vefat edince yerine oğlu **I. Süleyman (Kanuni)** tahta geçti. I. Süleyman Dönemi, Osmanlı Devleti'nin **en parlak ve güçlü dönemi** olarak bilinir. Bu dönemde hem doğuda hem batıda büyük askerî zaferler kazanıldı, yeni topraklar fethedildi ve Osmanlı sınırları oldukça genişletildi.

Osmanlı Devleti, fetihlerin **kalıcı olmasını** sağlamak ve **ticaret yollarını güvence altına almak** için denizlerde üstünlük kurmanın önemini biliyordu. Bu amaçla **donanmalar güçlendirildi**, gemilerin kalitesi artırıldı ve iyi eğitilmiş denizciler yetiştirildi. **Barbaros Hayreddin Paşa** bu dönemde yetişen en önemli denizcilerden biriydi. Adalar Denizi (Ege) ve Akdeniz'deki başarıları sayesinde **1534'te** İstanbul'a çağrılarak **kaptanıderya** görevine getirildi.

Osmanlı'nın denizlerde güçlenmesi Avrupa devletlerini rahatsız etti. **İspanya, Portekiz, Venedik ve Papalık** birleşerek büyük bir **Haçlı donanması** oluşturdu. Bu donanmanın başına **Andrea Doria** getirildi. **1538** yılında Osmanlı ve Haçlı donanmaları Akdeniz'deki **Preveze açıklarında** karşılaştı.

BARBAROS'UN TAKTİĞİ: Barbaros Hayreddin Paşa donanmasını **HİHAL ŞEKLİNDE** düzenledi ve **KADIRGALARIN HIZLI HAREKET KABİLİYETİNİ** kullanarak Haçlılara saldırdı. **UZUN MENZİLLİ OSMANLI TOPLARI** büyük ve ağır Haçlı gemilerini etkisiz hâle getirdi. Haçlı donanması geri çekilmek zorunda kaldı; Osmanlı donanması çok sayıda **GANİMET VE ESİR** ele geçirdi.

- Osmanlı Devleti **denizlerde de güçlü bir devlet** hâline geldiğini tüm dünyaya gösterdi.
- Akdeniz'de Osmanlı hâkimiyeti pekişti ve bölge âdeta bir **"Türk gölü"** hâline geldi.
- **Deniz ticaret yollarının** güvence altına alınması Osmanlı ekonomisine katkıda bulundu.
- Zaferin kazanıldığı **27 Eylül** günü, **1944** yılından itibaren **"Preveze Deniz Zaferi ve Deniz Kuvvetleri Günü"** olarak kutlanmaya başlandı.

14

TARİH BİLİNCİ, MİLLÎ KİMLİK VE VATAN SEVGİSİ

Tarih, bir milletin **ortak hafızasıdır**. Tarihimizi bilmek; atalarımızın hangi zorluklarla mücadele ettiğini, hangi zaferleri kazandığını ve hangi değerleri yaşattığını anlamamızı sağlar. Geçmişin başarılarıyla gurur duymak ve **hatalardan ders çıkarmak**, milletimize bağlılığımızı artırır.

Millî kimlik; bir milleti diğer milletlerden ayıran **ortak değerler, kültür, dil ve tarihten** oluşur. Tarih araştırmaları bu kimliğin nasıl oluştuğunu ve hangi köklerden beslendiğini gösterir.

- Dilimizi **doğru kullanmak**
- **Millî bayramlara** katılmak
- **Tarihî eserleri** ve yapıları korumak
- **Kültürel mirasımıza** değer vermek
- **Geleneksel kültür** unsurlarını yaşatmak
- Tarihî olayları **yaşayarak ve hissederek** öğrenmek

VATANSEVERLİK: Osmanlı Devleti'nin uyguladığı politikaların başarılı olmasında yöneticilerin **VATAN SEVGİSİ** ve görevlerini **ADALETLE** yerine getirmesi önemli rol oynamıştır. Vatanseverlik yalnızca meydanlarda savaşarak değil; **ADALETLİ VE ÇALIŞKAN OLARAK, SORUMLULUKLARIMIZI YERİNE GETİREREK** de gösterilir.

FETİH MARŞI · ARİF NİHAT ASYA: "Yürü; hâlâ ne diye oyunda, oynaştasın?
FÂTİH'İN İSTANBUL'U FETHETTİĞİ YAŞTASIN!"

15

HIZLI TEKRAR

- **Cihan devleti:** Dünya çapında büyük güce sahip devlet.
- **Merkezî otorite:** Güçlü hükümdar + düzenli kurumlar.
- **Fetih politikası:** Gaza-cihat, batıya planlı ilerleme.
- **İskân:** Fethedilen yere Türk-Müslüman nüfus yerleştirme.
- **İstimalet:** Halka ılımlı, adil davranıp gönlünü kazanma.
- **Destekçiler:** Türkmenler, Ahiler, derviş ve abdallar.
- **1453:** İstanbul'un Fethi | 53 gün | 29 Mayıs.
- **Fetih sonucu:** Doğu Roma yıkıldı, İpek Yolu Osmanlıya geçti.
- **1514 Çaldıran · 1516 Mercidabık · 1517 Ridaniye.**
- **1538 Preveze:** Barbaros, Akdeniz "Türk gölü" oldu.